

Irakasleen gida:

Afrikan Murgiltzen: Afrika (Bir) kontatzen

Aurkibidea

- (04) Aurkezpena**
- (05) Testuinguruan kokatzea**
- (07) Prestakuntza-proposamenaren curriculum-plangintza**
- (13) Helburu didaktikoak**
- (14) Nola erabiltzen dugu gida hau?**
- (15) Eduki didaktikoen sekuentziazioa**
- (22) Jardueren egitura eta motak**
- (24) Metodologia**
- (25) Collagea, ilustrazio-teknika gisa**

Aurkezpena

Dokumentu honek Gizartea Eraldatzeko Hezkuntzako **“AFRIKAN MURGILTZEN:Afrika(Bir)kontatzen”** materialakosatzen dituzten bederatzi unitate didaktikoen helburuak, edukiak, gaitasunak, metodologiak eta ebaluazio-irizpideak garatzen eta zehazten ditu, **Munduko Medikuek eta Periferia Aholkularitza Sozialak** landuak, **Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren** laguntzarekin.

Programazio honen bidez, irakasleei lagundu nahi zaie praktika pedagogikoa antolatzen eta jarduera hori planifikatzeko erabakiak hartzen, Bigarren Hezkuntzako ikasleei gaitasun transbertsalak eta diziplinarrak garatzen laguntzeko.

Hala, programazio didaktiko honen bidez, Unitate Didaktikoetan jasotako edukiak gelan nola garatzen diren orientatu nahi zaie irakasleei. Horretarako, ikaskuntza-eduki horiek eta horien antolaketa modu koherentean integratzea planteatu nahi da, ikaskuntza global eta aktiboa lortzeko.

Testuingurua

Heziketa-proposamen honen oinarria da **Afrikako kontinenteari begirada berri eta positiboa ematea, haren konplexutasunak, aniztasuna eta aberastasuna hobeto ezagutzean oinarrituta**, egungo munduaren elkarrekiko mendekotasunari eta dauden errealitateen arteko loturari buruzko ikuspegia eskainiz.

Gure gizarteak Afrikaz duen pertzepzioa estereotipatua eta ia beti negatiboa da. Han gertatzen denaren ikuspegi negatiboa da ia bakarra, bereziki ikasleen aldetik; horregatik, Afrikako eskualdeen aniztasuna ia kontuan hartzen ez den ezaugarria da, orobat Afrikako gizarteek azken hamarkadetan izan dituzten aurrerapen positiboak ere.

Afrikari buruzko ezagutza urria agerian geratu da Bigarren Hezkuntzako ikasleek Afrikari buruz dituzten pertzepzioei eta eskola-eskuliburuetan Afrikak duen presentziari buruzko zenbait azterlanetan.

Ekimen honen bidez honakoa lortu nahi da:

1. Nerabeen gaitasunak, trebetasunak eta ezagutzak sendotzea, Afrikari eta afrikarrei eta afro-ondorengoei buruzko klixeak eta estereotipoak giza eskubideen ikuspegitik identifikatzeko.
2. Euskadiko nerabeek arrazismoaren, xenofobiaren eta alde zaureratik finkatutako ideien aurrean aktiboki eta sormenez parte har dezaten sustatzea.
3. Ikasleek kontzientzia kritikoa hartzeko prozesuak sustatzea.
4. Testuinguru lokalean eta globalean gertatzen dena interpretatzeko gaitasuna garatzeko tresnak ematea.
5. Herritartasun global iraunkor eta bidezkoaren alternatibak ezagutu eta horien alde egiteko kezka eta interesa sortzea.
6. Arrazismoaren aurkako hezkuntza sustatzea eskoletan.

Gaur egun, Euskadin, afrikar populazioa handitu arren, eta baita afrikarren ondorengoak edo pertsona afro-euskaldunak ere, ikusten dugu honako errealitate hauek daudela:

1. Afrikako kontinenteari buruzko ezagutza falta, ikuspuntu panafrikarretik, Bigarren Hezkuntzako ikasleen, irakasleen eta, oro har, euskal gizartearen aldetik ¹.
2. Errealitate horiek aurkeztu ditzaketen hezkuntza-baliabide eguneratu eta egokiturik ez dago. Hala ere, ikastetxe batzuek horrelako baliabideak eskatzen dituzte.
3. Afrikarren eta afro-ondorengoaren aurkako arrazismoa sustatzen duten aurreiritziak eta estereotipoak daude.
4. Euskadiko gazte afro-ondorengoaren identitatean, osasun emozional eta mentalean eragin negatiboa.
5. Bidezko lan- eta/edo garapen-aukerarik eza, esparru sozioekonomikoan nagusi diren estereotipo edo klixeen ondorioz.
6. Nerabeek beren komunitatean baino eragin eta parte-hartze mobilizatzaile handiagoa izateko espazio eta aukera falta.

Ikuspegi horretatik, "AFRIKAN MURGILTZEN" materialek loturak sortu nahi dituzte euskal gizartearen eta bere herrialdeetan edo Euskadin bizi diren afrikarren artean. Horretarako, beharrezkotzat jotzen da erakunde sozialei eta hezkuntza-arloari Afrikaren errealitatea ikusarazteko eta hobeto ulertzeko baliabideak ematea.

Beharrezkoa da **ko-heziketa antirrazista** bat, genero-ikuspegia duten tresna pedagogikoak aztertu eta eraikitzeke eta espazio seguruak sortuko dituen ikuspegi kritikoa izateko. Horrela, hezkuntza-programen eta irakaskuntza-estrategien diseinuari dagokionez, ikastetxeen, zuzendaritza-taldean eta irakasleen zuzendaritza-gaitasunak indartzeko, ikasleak arrazismoaren aurkako borrokan parte hartzera bultzatzeko eta eskolan praktika onak, kulturarteko estrategiak eta arrazismoaren aurkakoak

¹ Panafrikanismoa: Afrikaren batasuna sustatzen duen mugimendu politiko, filosofiko, kultural eta soziala. Afrikakoak zein diasporakoak diren afrikar jatorrikoen arteko lotura eta eskubideen aldeko borroka indartu nahi ditu. (AESAN UPV/EHU).

lantzeko espazio praktiko eta eraikitzaileak sortzeko. Izan ere, arrazismoaren aurkako hezkuntzarik eta hezkuntza feministarik gabe ezinezkoa izango da berdintasuneko bizikidetzaren osasuntsua.

Hizkuntzak eta irudiek errealitateak eraikitzen dituztenez, maskulinoa nagusiki erabiltzea saihestez gain, irudi, adibide eta pertsona afrikar eta afro-ondorengo garrantzitsuak hautatu nahi izan dira, dauden aniztasunei erantzuten dietenak eta Afrikako kulturen gaurkotasuna eta aberastasuna erakusten dutenak.

Prestakuntza-proposamenaren curriculum-plangintza

Atal honetan, hezkuntza-jardunaren bidez garatzen diren gaitasun transbertsal eta diziplinarren sintesia aurkezten da, ikasturtean zehar garatu beharreko “AFRIKAN MURGILTZEN: Afrika (Bir) kontatzen” materialen bederatzi Unitate Didaktikoek proposatutakoak.

DBHko 1. eta 2. mailetako irakasgaiak ere aurkezten ditu; horietan, bederatzi Unitate Didaktikoak sartzen dira, bai eta helburuak, gida erabiltzeko oinarriko nozioak, edukiak, aktibitateak, metodologia eta unitateen curriculumak garatzeko baliabideak ere.

Gaitasun diziplinarrei dagokienez, honako hauetan dute eragina batez ere unitateek: gaitasun sozial eta zibikoan, gaitasun artistikoan eta gaitasun teknologikoan; horien artean, lehenengoa da pisu handiena duena.

Gaitasun transbertsalei dagokienez, “pentsatzen ikastekoa” eta “izaten ikastekoa” dira prestakuntza-proposamen hori garatzen gehien laguntzen dutenak, komunikazio digitalerako gaitasunarekin batera.

Ondoren, aipatutako atal bakoitza garatzen da:

- **MAILA:**

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza

- **PROPOSATUTAKO IKASGAIAK:**

Balio etikoak, Geografia eta Historia, Ekonomia, Filosofia, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiak, Hezkuntza plastikoa, bisuala eta ikus-entzunezkoa.

- **OINARRIZKO GAITASUN DIZIPLINARRAK:**

Gaitasun sozial eta zibikoa: Balio etikoak.

— Ikasleak bizi diren munduaren errealitatea bai alderdi fisikoetan, bai alderdi sozial eta kulturaletan; iraganeko esperientzia kolektiboak eta gaur egun garatzen direnak; eta beren gizarte-bizitza garatzen den espazio fisikoa ulertzeko beharrezkoak diren ezagutzak, trebetasunak eta jarrerak eskuratzea, gizartearen eragile aktibo gisa kokatzen laguntzeko.

— Afrikako errealitateak begirunez aztertzeko gai izatea, nahiz eta Mendebaldeko testuinguruaren kontrakoak edo oso bestelakoak izan. Errespetua ezinbestekoa da seguru sentitzeko, epaitu, umiliatu edo diskriminatuak izateko beldurrik gabe geure burua nolakoa den adierazteko. Besteekiko begirunez jokatzeko, errespetatzeko eta geure burua errespetatzeko geure autoestimua, autoeraginkortasuna, osasun mentala eta ongizatea areagotzen ditu.

— Herritartasun kontziente, konprometitu eta solidario bat onartzea eta horretan parte hartzea, gizarte garaikideen aniztasun soziala eta kulturala baloratuz.

— Denboran zehar, elkarbizitza - tentsioak eta - gatazka izan dituzten eta izaten dituzten gizarte-talde interaktiboaren osaera ezagutzea, iraganaren kontzientzia kritikoaren bidez etorkizunean prozedura baketsu eta demokratikoak erabiltzen jakin dezagun.

— Giza Eskubideak erreferente unibertsal gisa erabiltzea, bizitza pertsonalaren eta sozialaren berezko ekintza eta egoerei buruzko iritziak lantzeko.

Gaitasun sozial eta zibikoa: Geografia eta Historia.

— Gizarte demokratikoen antolamendu-egiturak eta funtzionamendua ezagutzea eta haien oinarri diren balioak, eskubideak eta oinarrizko printzipioak identifikatzea. Ezagutzaren eta identifikazioaren bidez, parte hartze kontziente, arduratsu eta kritikoa bultzatu nahi da, herriekiko, gizarte-taldeekiko eta pertsona pribatuekiko elkartasuna sustatuko duena beren eskubideetatik edo beharrezko baliabide ekonomikoetatik eta, ondorioz, jarrera eta egoera diskriminatzaile eta bidegabeak salatzen lagunduko duena.

— Gizarte garaikideen gaur egungo arazoak ezagutzea, eta haien sustrai historiko-sozialak aztertzea. Errealitate eta egoera desberdina kebaluatzea, haiei buruzko irizpen pertsonal kritiko eta arrazoitua prestatzeko, pertsonen nahiz gizarte-taldeen arteko harremanak hobetzeko eta baliabide naturalak arduraz erabiltzeko jarduera alternatibo eraginkorrak bultzatzeko, eskala desberdinetan.

— Norberaren zein besteren ondare naturala, kulturala, linguistikoa, artistikoa, historikoa eta soziala baloratzea eta errespetatzea, pertsonen eta herriek beren identitaterako duten eskubidetzat eta gozamen-iturritzat hartuta. Haren defentsak, kontserbazioak eta hobekuntzak dakartzaten erantzukizunak bere gain hartzea.

— Norberaren esparrutik gizateriaren banakako garapenari zein garapen kolektiboari laguntzea.

— Ingurumenaren oinarrizko elementuak identifikatu eta kokatzea, haien arteko elkarreraginak behatuz, giza bizitza nola baldintzatzen duten ulertzeko eta, era berean, pertsonen ekintzak nola aldatzen dituen ulertzeko eta, horrekin batera, sortzen diren gizarte- eta ingurumen-arazokiko kontzientzia sentibera sortzeko.

— Talde-lanak egitea eta eztabaida eta debateetan parte hartzea jarrera konstruktibo, ireki, arduratsu, kritiko eta tolerantearekin, iritziak eta proposamenak behar bezala arrazoituz, desadostasuna eta elkarrizketa giza eta arazo sozialak konpontzeko beharrezko bide gisa baloratuz eta talde-laneko teknikak garatuz, egungo gizarteko kide erantzule gisa sormen-lorpen komuna lortzeko.

— Informazio historikoa eta geografikoa lortzea, iturri desberdinetatik datorren informazioa, hitzezkoa, grafikoa, ikonikoa, estatistikoa eta kartografikoa, planifikatuz, hautatuz eta erlazionatuz, komunikabideek eta informazio- eta komunikazio- teknologiek ematen dituztenak barne, sintesia egiteko eta lortutako emaitzak besteei modu antolatu eta ulergarrian komunikatzen jakiteko.

Gaitasun sozial eta zibikoa: Ekonomia.

— Globalizazio ekonomikoaren ondorioak baloratzea, eta haren alde onak eta txarrak kritikoki azaltzea, testuinguru horretan egungo gertaera ekonomikoak aztertu ahal izateko.

Gaitasun sozial eta zibikoa: Filosofia.

— Ingurunea eraldatzeko prozesuak proposatzea, baliabide sortzaileak eta konpromiso pertsonala erabiliz, eraldaketa sozialaren eragile potentzial gisa ulertzeko.

— Indibidualtasuna identifikatzea, munduan izateko eta egoteko moduari dagokionez, beste indibidualtasun batzuekin batera, prestatuntza-prozesua, haren ezaugarriak eta erlazioak aztertuz, norbera eta bestea gizabanakoaren eta gizartearen arteko elkarrekintzaren ondorioz hautemateko.

— Indarrean dauden interpretazio esanguratsuetatik abiatuta, egungo errealitate soziala aztertzea.

Gaitasun teknologikoa: Informazioaren eta komunikazioarenk.

— Aktiboki parte hartzea, Interneten lankidetzan aritzeko hainbat aplikazio erabiliz (sare sozial birtualetan, ekimen komunak sustatzeko informazioa igortzen eta jasotzen duten pertsona gisa), talde-produkzioak sortzeko, errespetu- eta lankidetzajarrerak hartuz.

— Emandako zehaztapenak betetzen dituzten multimedia-elementuak edo webgunekoak sortzea eta aldatzea, mota bakoitzerako teknika ego-

kiak aplikatuz eta erabilitako iturrien jabetza intelektuala errespetatuz, planteatutako arazoari irtenbidea emateko.

Gaitasun artistikoa:

Hezkuntza plastikoa, bisuala eta ikus-entzunezkoa.

— Emozioak, sentimenduak, bizipenak eta ideiak adierazteko produktu estetikoak sortzea eta komunikaziorako, hausnarketa kritikorako eta autokonfiantzarako gaitasuna garatzen laguntzea.

— Pentsamenduaren trebetasunak erabiltzea (ikerketa, irudimena, baliabide bisualen bilaketa eta manipulazio sortzailea eta abar) ikuspuntu estetiko bat hartuz, ideiak berregiteko, inguruko objektuak eraldatzeko, irtenbide ugari planteatzeko eta egoerak problematizatzeke.

— Gertaera artistikoak herrien eta kulturen ondarearen eta identitatearen osagai gisa baloratzea, hartzen dituzten adierazpenez arduratzea, eta trukeak, kulturen arteko elkarrizketak eta esperientzia artistikoek dakarten aberastasunaz jabetzea.

— Norberarenak ez diren beste adierazpide estetiko modu batzuk errespetatu eta aintzat hartzea eta ohartzea inguruko modu nagusiek lurraldeetako artea ezabatu eta ezkutatu dutela, hartan eragina izateaz gain. Gogoeta-prozesuak eta prozesu kritikoak sustatzea, estereotipoak eta konbentzionalismoak gainditzeko, erantzunak prestatzean erregistroak zabaltzeko eta malgutasun, elkartasun, interes eta tolerantziako jarrerak garatzeko.

• **GAITASUN TRANSBERTSALAK:**

Pentsatzen ikasi:

— Informazioa identifikatu, lortu, gorde eta berreskuratzea.

— Informazio-iturrien eta informazioaren beraren egokitasuna ebaluatzea.

— Informazioa ulertzea eta adieraztea (deskribatzea, definitzea, laburtzea, azaltzea...).

— Informazioa baloratzea eta adieraztea (argudiatzea, justifikatzea...).

— Ideiak sortu, aukeratu eta adieraztea.

Izaten ikasi:

- Pertsonen arteko harremanak eta komunikazioa garatzea (enpatia eta asertibitatea).
- Kolaborazioa eta lankidetzaren taldean ikasteko lanetan.
- Estilo kognitiboaren autorregulazioa.

Komunikazio digitalerako gaitasunak:

- Informazio- eta komunikazio-teknologiak modu sortzaile, kritiko, eraginkor eta seguruan erabiltzea, ikasteko, aisialdirako, gizarteratzeko eta gizartean parte hartzeko.

Helburu didaktikoak

1. Barneratuta ditugun Afrikako kontinenteari buruzko ideiak, pertzepzioak eta sentsazioak identifikatzen ikasi, horiek zalantzan jartzen eta beste batzuk berreraikitzen hasteko.
2. Mendebaldeko estereotipoak zalantzan jarri eta halakoak hausten dituzten Afrikako erreferenteak ezagutu.
3. Gizateriaren jatorri afrikarrak gogoratu, historiaren ikuspegi ez-eurozentrikoa eman.
4. Kontinente afrikarreko ezagutzaren sorkuntza ezagutu, filosofian, zientzian, ekonomian eta abarretan.
5. Ezagutzak zabaltzen lagundu duten Afrikako historialariak ezagutu.
6. Afrikako hizkuntza-aniztasunera eta etnia-aniztasunera hurbildu eta hango eskualde klimatiko eta ekologikoak ezagutu.
7. Mendebaldeko kulturen berez ezezagunak diren Afrikako balioak ezagutu, baita Afrikako gizarteetan komunitatekoak diren balioak ere.
8. Afrikan ahozko oroimenak duen garrantzia, hitzaren indarra, ipuinaren eginkizuna eta istorio-kontalariaren lanbidea erakutsi.
9. Afrikako natura-baliabideen garrantzia baloratu, gizateriaren ondare komunaren, orainaren eta etorkizunaren zati baitira.
10. Afrikan, Europako potentzien beharrei erantzuteko lehengaiak erauztean oinarritzen den garapen-eredua ezartzearen ondorioz, desorekak eta desberdintasunak sortzen direla erakutsi.
11. Afrikako giza eskubideen historiari eta herentzia sozial eta kulturalari Afrikak egindako ekarpena ezagutu.
12. Gazte afrikarrak eta afro-ondorengoak buru direla izandako Afrikako eskubideen aldarrikapen-korronteak eta eskubideen aldeko borroka identifikatu.
13. Euskal presentzia ezagutu Afrikako prozesu kolonizatzaileetan.
14. Euskadin afrikar jatorriko pertsonen ordezkagarritasuna ikusarazi.
15. Ikusarazi klima-aldaketak gehiago eragiten diela Afrikari eta bertan bizi diren pertsoneri, nahiz eta ingurumena gutxien kaltetzen duen kontinentea izan.
16. Afrikan informazioaren teknologien garapenaren ondorioz gizartean parte hartzeko eta protesta egiteko modu berriak nola sortu diren aztertu.

Nola erabiltzen dugu gida hau?

9 unitate didaktiko teoriko daude, irakasleentzat azaldutako gai ei buruzko eduki zabala dutenak eta horietan honako hauek daude:

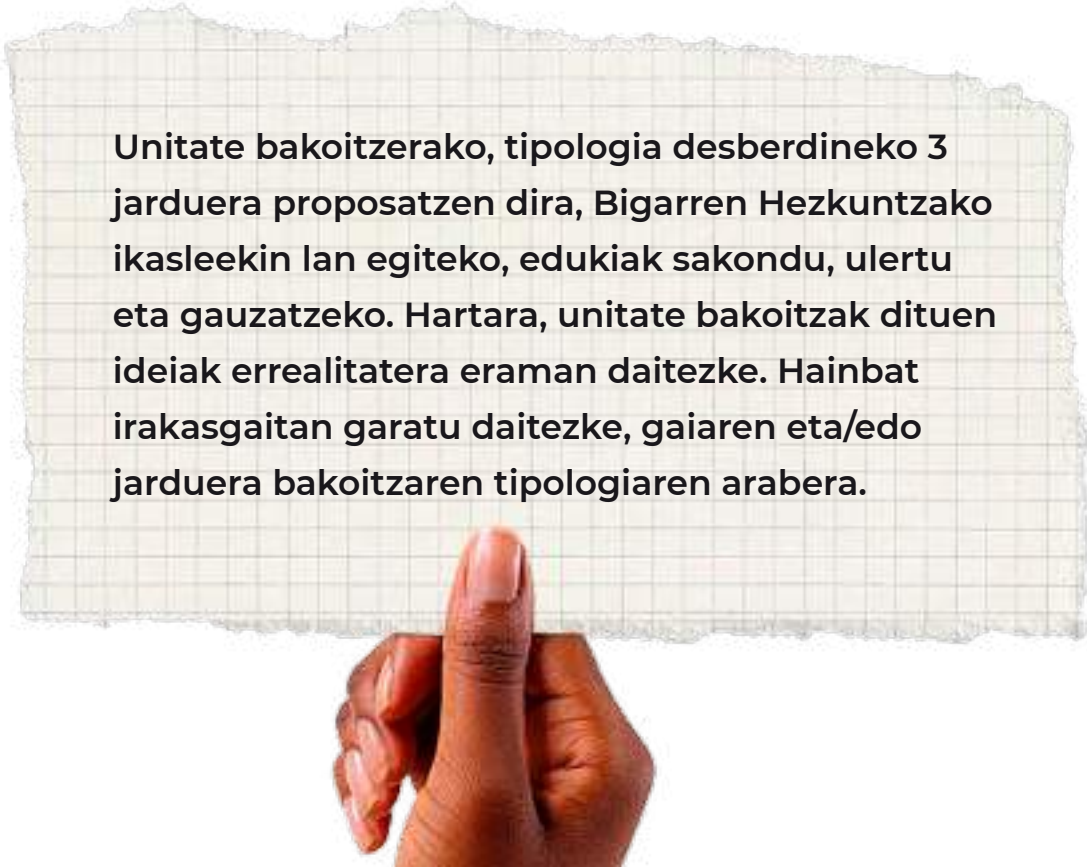
— Informazio laburtua duten orriak, mezu eztaba daezinak, ilustrazioak, erreferenteak, mapak eta datuak, ikasleen artean banatu ahal izateko, emandako edukia landu, arakatu eta jolasteko.

— *“Ba al zenekien?”* atala: edukietan zehar aipatutako zenbait kontzeptu aztertzen eta ulertzen jarraitzeko aukera ematen du; are gehiago, gaien hautematea eta interpretazioa errazten eta aberasten duten ideia, bitxikeria eta nozio berriak eskaintzen dizkigu.

— *“Kontzeptuak hurbiltzen”* atala: landu beharreko edukietan sartutako kontzeptu garrantzitsuak ematen ditu eta kontzeptu horiek ikuspegi panafrikar, feminista, antirrazista eta dekolonialetik ulertzen laguntzen dute. Garrantzi handia dauka, emandako definizioak arestian aipatutako tik abiatuta ematen baitira eta Mendebaldeko dinamika, begirada eta ezagutzetatik kanpo.

— *“Zer gogoratu nahi duzu zuk?”* atala: ikasleek bete dezaten, unitate tik jaso dituzten ideia nagusiak nabarmenduz.

— Unitate bakoitzaren amaieran bibliografia eta erabilitako irudien zere- rrenda dago.

Unitate bakoitzerako, tipologia desberdineko 3 jarduera proposatzen dira, Bigarren Hezkuntzako ikasleekin lan egiteko, edukiak sakondu, ulertu eta gauzatzeko. Hartara, unitate bakoitzak dituen ideiak errealitatera eraman daitezke. Hainbat irakasgaitan garatu daitezke, gaiaren eta/edo jarduera bakoitzaren tipologiaren arabera.

Unitate Didaktikoetan aurkeztutako edukien sekuentziak

1. UNITATEA: Afrika birpentsatu

Sinopsia:

Afrikaren historia eta bere kultura, politika eta ekonomiaren alderdi asko, bestea esparruen artean, Mendebaldeko ikuspegitik kontatu eta transmititu dizkigute beti. Unitate honetan ikusiko dugu Mendebaldetik Afrikaren iragana ezagutzen hasi garela, protagonistek kontatuta.

Edukia:

- Egindako bideak zalantzan jartzen baditugu eta hainbat istorio gehitzen baditugu, Afrikaren eta munduaren ulermen zabalagoa, aberatsagoa eta osoagoa izan dezakegu.
- Garrantzitsua da barneratutako ideiak, jarrerak eta portaerak berrikustea, “Afrika birpentsatu” ahal izateko. Aurrez pentsatutako eta okerreko ideiek kontinentea batasun gisa ikustera eramán gaituzte, herrialde gisa, zer den ikusi beharrean: kultura, etnia eta hizkuntza anitzetan aberatsa den lurraldea, besteak beste.
- Lehoiak (Afrikak) kontatutako Afrikaren historia eta ez ehiztariak kontatutakoa (potentzia kolonizatzaileak).
- Eskuizkribu zaharrak izatea, Afrikako historialarientzat balio kalkulazina dutenak, Afrikako historia Mendebaldeko dialektikatik kanpo egon eta berridazten ari direnak.
- “Ibilera historiko” desberdina eta askotarikoa dago Afrikako eskualde bakoitzean, nahiz eta guztien historia Afrikako gainerako lurraldeek elkarrekin lotuta eta eraginda dagoen.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Afrika bere literaturaren bidez, bere erreferenteen bidez. Nor izan zen Chinua Achebe?
- **2. Jarduera** “Eta... balitz...”
- **3. Jarduera** Zein mapatatik ikusten dugu mundua?

2. UNITATEA: Afrika, gizateriaren sorburua

Sinopsia:

Unitate honen bidez, gizateriaren jatorri afrikarrak gogoratuko ditugu eta Antzinako Egiptoren aurreko zibilizazio eta hiri garrantzitsuen berri izango dugu, bai eta zibilizazio horiek Grezia Klasikoan eta egungo gizartean sortutako kulturetan eta ezagutzetan izan duten eragina ere.

Edukia:

- Gizateriaren sorburua. Olduvaiko arroila Tanzanian.
- Zerk bultzatu zituen lehen homo sapiensak Afrikatik irten eta planetako beste eskualde batzuetara zabaltzera?
- Zein bide jarraitu zuten lehenengo gizakiek Afrikatik irteteen?
- Gizateriaren lehen zibilizazioak Afrikan sortu ziren.
- Kosmos grekoaren ezagutza zientifikoa eta ulermena neurri handi batean oinarritzen da filosofo eta ikertzaile egiptoarren eta Afrikako beste komunitate batzuen ikerketetan.
- Antzinako Egiptoren jatorri afrikarra.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Gure jatorri afrikarra
- **2. Jarduera** Kush/Kerma: faraoi beltzen erresuma galdua
- **3. Jarduera** Antzinako Greziaren sustrai afrikarrak

3. UNITATEA: Herrien eta habitaten aniztasuna

Sinopsia:

Afrika oso kontinente zabala da, askotarikoa, eta eskualde handiak ditu geografiaren, klimaren, kulturaren, hizkuntzen eta abarren arabera. Kontinentean bizi diren komunitate soziokulturalei eta hizkuntzei buruz hitz egingo dugu, askotariko ekosistemak eta espezieak dituela eta munduko basamorturik handiena, Sahara, duela.

Edukia:

- Afrika, kontinente plurietnikoa.
- Hizkuntzen aberastasuna eta afrikar hizkuntza-familia nagusien banaketa.
- Afrikako kontinentearen eskualde klimatiko nagusiak.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Afrika anitza
- **2. Jarduera** Afrikaren biodibertsitatea
- **3. Jarduera** Nirekin ekarri nuen hizkuntza: soinu hau egiten du Afrikak Euskadin

4. UNITATEA: Balio afrikarrak

Sinopsia:

Unitate honetan, ahozko memoriak Afrikan duen garrantzia ikusiko dugu, baita herri-ipuina Afrikan gazteen hezkuntzan eta belaunaldien arteko balioen transmisioan duen garrantzia ere. Gainera, Europako Erkidegoak Afrikako gizarteetan duen balioa aztertuko dugu eta “ubuntu” eta gisako balio batzuetan sakonduko dugu.

Edukia:

- Ahozko memoria Afrikan.
- Ipuinaren garrantzia Afrikan.
- Komunitarioaren balioa gizarte afrikarretan.
- Zer da Ubuntu?

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Kontatu ipuin bat
- **2. Jarduera** “Kondairak dio...” Ipuin-kontaketa kolektiboa
- **3. Jarduera** Timbuktuko altxorak

5. UNITATEA: Ekonomia eta politika

Sinopsia:

Afrika aberastasun natural handiko kontinentea da, baina herrialde kolonizatzaileek Afrikako baliabideak ustiatzeko gauzatutako eredia da lurraldearen bizitza eta garapena oztopatzen dituen arrazoi nagusietako bat. Afrikako herrialdeen independentziak gorabehera, antzinako herrialde kolonizatzaileek nagusitasun politiko, ekonomiko eta sozialeko harremanak garatzen jarraitzen dute.

Edukia:

- Eraiki den Afrikaren irudia kontinente pobre batena da.
- Afrika pobretu duten dinamika politiko, ekonomiko eta sozialak.
- Afrikako baliabide naturalak.
- Gaur egungo neokolonialismoaren adibide bat: palma-olioaren laborantza eta ekoizpena.
- Afrikar herriekiko praktika neokolonialen ondorioz, pertsonak behartuta daude desplazatzera.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Baliabide naturalen ondoriozko gatazkak: Zer lotura dute ni-rekin?
- **2. Jarduera** Aulki-jokoa
- **3. Jarduera** Markoen jolasa

6. UNITATEA: Giza Eskubideak

Sinopsia:

Afrikan, eskubide kolektiboen onarpena indibidualen gainetik dago. Unitate honetan, Gizateriaren Ondare Kultural Immaterial izendatutako Giza Eskubideen lehen Gutunari buruz hitz egingo dugu, Afrikan eskubideak aldarrikatzeko mugimenduei buruz eta gazteek gidatutako eskubideen aldeko borrokako gizarte-mugimendu ugariari buruz.

Edukia:

- Lehen “giza eskubideen gutuna” Malin sortu zen.
- Giza eskubideen kontzeptua Afrikan.
- Eskubideen aldarrikapeneko Afrikako mugimenduak.
- Berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren aldeko borrokak (Antiapartheid mugimendua).
- Herrien autodeterminazio eskubidea.
- LGTBI eskubideen berdintasunaren aldeko borroka.
- Ura eta lurra izateko eskubidea.
- Subiranotasun nazionala aldarrikatzeko mugimenduak edo “suminduen” mugimenduak

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Aktibistak LGTBI kolektiboaren eskubideen aldeko borrokan Afrikan
- **2. Jarduera** Kurukan Fuga – Manden Berriaren Gutuna
- **3. Jarduera** Uharte mortua

7. UNITATEA: Feminismoak eta emakumeen mugimenduak

Sinopsia:

Afrikako emakumeek beren gizarteetako borroka sozial eta politikoetan parte hartzeko tradizio historikoa dago. Gaur egungo emakumeen mugimendu asko izan dira eta dira beren herrialdeetako gertaera sozial eta politikoetan zeregin erabakigarria dutenak. Unitate honen bidez ikusiko dugu zer aldarrikapen dituen pentsamendu feministak Afrikan.

Edukia:

- Lidergo femeninoak historian zehar.
- Afrikako emakumeen autoantolakuntza estrategiak.
- Afrikako feminismoak: ezaugarri komunak eta aniztasuna.
- Emakume afrikarrek zuzendutako mugimendu sozial eta politikoak

gaur egun.

- Emakume afrikarrak gatazken konponketan eta bakearen eraikuntzan.
- Emakume afrikarren borroka Emakumeen Mutilazio Genitalaren (EMG) aurka.
- Emakumeen parte-hartzea “Udaberri Arabiarretan”.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Emakumeak Afrikaren historian
- **2. Jarduera** Emakume afrikarrak erreferente gisa
- **3. Jarduera** Dantzak ahaldundu egiten du

8. UNITATEA: Afrika Euskadin / Euskadi Afrikan

Sinopsia:

Migrazio-prozesuek nahiz kultura-aniztasunak diskriminazio etnikoa edo arrazakoa gehitzea ekarri dute. Afrikar jatorriko pertsonen kasuan, diskriminazio horri bizitzako hainbatesparrutan izaten dituzten zailtasunak eta oztopoak gehitzen zaizkio. Unitate honetan, arrazismoaren, arraza-diskriminazioaren, xenofobiaren eta beltz-fobiaren aurkako babesaren legediaren eta praktikaren artean dagoen aldeari buruz sakonduko dugu. Afrikako herrialdeetatik datozen pertsona migratzaileen egoera ez ezik, Euskadin jaio diren afro-ondorengoen egoera ere landuko dugu.

Edukia:

- Euskadi ez zen esklabo bihurtutako pertsonen trafikotik kanpo egon.
- Euskal presentzia Afrikako kolonizazio prozesuetan.
- Afrikar jatorriko pertsonen nortasuna eta bestetasun-sentimendua Euskadin.
- Afrikar jatorriko pertsonen adierazgarritasunaren ikusezintasuna Euskadin.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Kolonizazioaren aztarnak
- **2. Jarduera** Beste larruazal batean sartu
- **3. Jarduera** Nire taldean zaude?

9. UNITATEA: Erronka globalak eta afrikarrak

Sinopsia:

Arazo global funtsezkoetako bat klima-aldaketa da, eta kontinente afrikarra da horren ondorioak gehien pairatzen ari dena. Munduak, gainera, pertsonen etorkizuneko garapenerako erabakigarriak diren erronka globalei egin behar die aurre. Unitate honetan, Afrikan herritarrek parte hartzeko eta demokrazia indartzeko prozesuak bultzatu dituzten informazio-teknologiak landuko ditugu, eta klima-aldaketaren aurka mobilizatutako Afrikako gazteen mugimendua aztertuko dugu.

Edukia:

- Klima-aldaketaren eraginak Afrikan.
- Pertsonak Afrikako kultura batzuetan naturarekin duten harremana.
- Basoen kontserbazioa.
- “Harresi Berde Handia”.
- Erabili eta botatzeko plastikoak kentzea.
- Klima-aldaketaren aurkako Afrikako gazteen mugimenduak.
- “Ziber-herritartasun afrikarra”.

Jarduera Proposamenak:

- **1. Jarduera** Klima-aldaketaren aurkako gazte-mugimendu afrikarrak
- **2. Jarduera** Ziber-aktibismoa: Eskola antirrazis
- **3. Jarduera** Ziber-aktibista afrikarrak

Jardueren egitura eta motak

Jarduera bakoitza honela egituratzen da:

- Aurkezpena
- Helburu didaktikoak
- Oinarrizko gaitasun transbertsalak
- Oinarrizko ikasgai eta gaitasun diziplinarrak
- Jarduerarekin transmititu nahi diren funtsezko mezuak
- Kontuan hartu beharreko funtsezko alderdiak
- Jardueraren garapena, ikasleen taldekatzea eta espazioen antolaketa
- Aurreikusitako iraupena
- Laguntzarako materialak

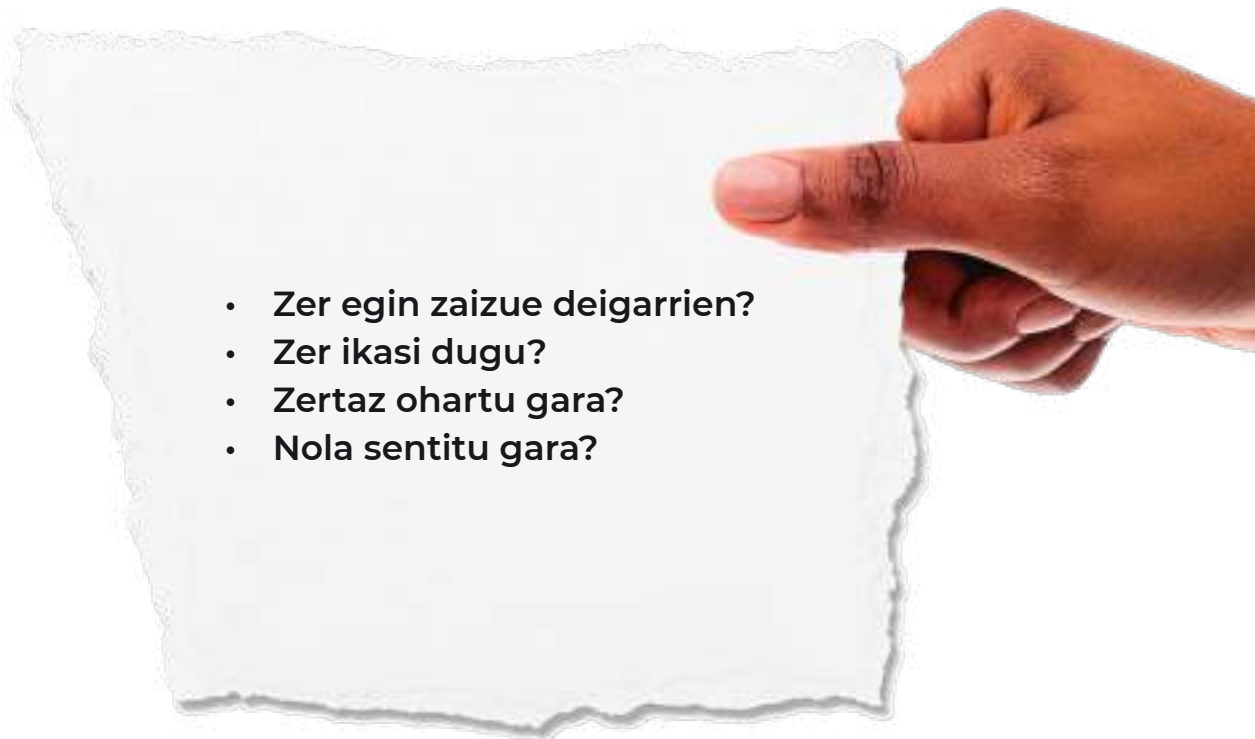
Tipologiari dagokionez, jarduera bakoitza ikur batekin sailkatuta dago. Hona hemen bakoitzaren esanahia eta helburua:

SINBOLOA	DEITU DIOGU...	HAU DA...	HELBURUA
	"SUSTRAIRA"	IKERTU	Guztiaren jatorrira joatea, oraindik ezagutzen ez dugunera. Landutako edukiei buruzko informazioa bilatzera, prozesatzera eta kontrastatzera animatzea.
	"EREIN"	AURKITU	Ikasten dugun bitartean "aztarna uzteko". Materiala erakusketa gisa egin behar da, modu SortzArtistikoan (bideoak, horma-irudiak, marrazkiak, collageak, argazkiak, eta abar).
	"JOLASTU"	JOLASTU	Helburua da jarduera ludikoen bidez ezagutzak areagotzea, eta, batzuetan, ikasleek berek landu beharko dituzte horiek.

	<p>“ZABALDU BEGIRADA”</p>	<p>GEHIAGO JAKIN</p>	<p>Izenak berak adierazten duenez, helburu nagusia adimena irekitzea da, ezagutza berriei bide emateko. Jarduera horien bidez, ezagutzen dugun bizitzaz dugun ikuspegia aldatzen lagunduko diguten kontzeptuak ikertuko ditugu.</p>
	<p>“TXIRIKORDA”</p>	<p>KOMUNITATEA SORTU</p>	<p>Gure eguneroko errealitatera hurbiltzea, gizarteratzearen eta kide izatearen ondoriozko bizikidetza positiboa sustatzeko. Komunitate migratzailearekin eta afro-ondorengoenarekin elkarreraginean aritzea.</p>

JARDUERA BAKOITZAREN EBALUAZIOA

Ariketa bakoitza ixteko, ariketan gertatutakoari buruzko gogoeta kolektiborako gune bat irekitzea proposatzen da. Hausnarketari eta eztabaidari ekiten lagundu dezaketen galdera sortzaileak iradokitzen dira:

Metodologia

Material hauek proposatzen dute **ikuspegi pedagogiko kritikoa** (iruditeriak eta jokabideak zalantzan jarri eta aztertzeke aukera emango dutenak), **parte-hartzaile eta lankidetzakoa** (topaguneak errazteko), **sozioafektiboa** (enpatia garatzeko, beste pertsona eta talde batzuekiko korrespondentzia sentitzeko, norberaren buruarengan segurtasuna eta konfiantza sustatzeko eta hitzezko eta hitzik gabeko komunikaziorako trebetasuna indartzeko) duten jarduerak sartzea, ikasleen ekintzara bideratuak eta haiengan sustatuak.

Pentsamendu kritikoa, enpatia, argudiatzeko, bitartekotzarako eta negoziatorako gaitasuna eta eskubideak urratzen dituzten edo gorroto-mezuak sustatzen dituzten irudiak eta mezuak deskodetzea bezalako trebetasunak garatzeko metodologiak dira. Metodologia horien bidez, ikerketaren, jolasaren, antzerkiaren, dantzaren, marrazkiaren edo ipuinaren balioa sustatzen da pedagogia eraldatzaile gisa.

Kontuan hartu behar da irakasleen eta ikasleen ekintza soziala, non biak “kritikari sozial hausnartzaile” eta **eraldaketa sozialeko eragile** bihurtzen baitira. Eskolak eraikuntza sozialari egiten dion ekarpen hori beharrezkoa da, ikasleak inplikaturaz errealitate sozialaren azterketa kritikoan eta desberdintasunen eta arrazakeriaren aurkako borroka dakarten ekintza-proiektuetan.

Ikuspegi antirrazista eta feminista batetik abiatzen gara, gatazkak konpontzetik, hezkuntzaren deskolonizaziotik eta erreferenteak ikusaraztetik. Hezkuntza «antirrazista» izan dadin, ez da aski kulturartekotasunean hezte; horrez gain, hezkuntza deskolonizatu egin beharko litzateke, eta antidiskriminazioa printzipio orokor gisa ziurtatu beharko lukeen eremu izan. Hezkuntza feminista izan dadin, ez da mugatu behar feminismo hegemonikoaren diskurtsoa eta beharrak birsortzera; horrez gain, lurraldeetako emakumeen ahots eta errealitate guztiak barneratu behar dira. Gainera, hezkuntzaren eta kode feministen erabilera indartu behar da, berdintasunezkoagoa den eta errealitate desberdinak errespetatzen dituen begirada bat garatzera bideratuak.

Gizartearen eta hezkuntzaren eraldaketa herritartasun globalerako hezkuntza-proiektu bihurtu nahi da. Eskolari protagonismoa ematen zaio; izan ere, transmititzen dituen jakintzek onarpen sozial handia dute eta hezkuntzaren merkantilizazioaren aurrean berdintasunezko bidea izan daiteke. Baina, horretarako, eskola kritikoaren eredu bat sustatu behar da, proiektatzen dituen mezuak eta nola berrikusten dituen berrikusi behar duena, mitoak eta estereotipoak ez errepikatzeko. Beraz, aniztasunean eta aniztasunerako heziz, osoko hobekuntzarako aukera horren alde egiten da. Hala, arrazismoaren aurkako hezkuntza-eredu bat helburu hartuta, kulturartekotasunaren aukera eta diskriminazioaren aurkako borroka barne hartzen dituen hezkuntza-proiektu batean aurrera egitea proposatzen da, arazo sozial horren errotik lan eginez.

Collagea, ilustrazio-teknika gisa

Collagea pintura-teknika bat da, eta, bere prozesuan, eskuzko teknikak mihiztaduraren bidez berraurkitzen laguntzen digu; normalean, ebakinak, paperezko argazkiak edo beste material batzuk (oihalak, biniloak, baita plastiko, kristal, zur eta abarren zatiak eta abar ere), ikus-entzunezko teknikekin, ahotsekin, musikarekin eta abarrekin konbinatzeko aukera ematen du.

Teknika zaharkitu samarra den arren, gaur egun aukera ugari eskaintzen ditu, sare sozialek ahalbidetzen dituzten tresna digitalak eta hedapena erabiltzeari esker. Edertasun eta adierazkortasun handiko artea da, eta ikuspegi pluridimentsional eta oso bizia eman diezaguke transmititu nahi dugunari buruz.

Proiektu honetarako, bereziki interesatzen zaigu erreferentzia bat, “Afrofuturismoa” (zientzia fikzioa, fikzio historikoa, fantasia eta errealismo magikoa eta Mendebaldekoak ez diren kosmogoniak konbinatzen dituen estetika literario eta kultural mota bat). Ytasha L. Womack autore eta zinemagileak ere mugimendua definitu du, esanez “kultura beltzaren, teknologiaren, askapenaren eta irudimenaren arteko elkargunea esploratzen duela, mistizismo pixka batekin. Etorkizuna iraganarekin

lotzeko aukera ematen du, eta, funtsean, afrikarren esperientzia berrasmatzen laguntzen du”. Haren helburua ez da soilik populazio beltzaren egungo problematika kritikatzeko; aitzitik, iraganeko gertaerak berrikusi, zalantzan jarri eta berriro aztertzea ere baditu xedetzat.

Teknika hori funtsezko tresna da prozesuan eta irudiei estilo bereizgarria eta pertsonala emateko aukera ematen digu, aurkeztu edo erakutsi nahi ditugun testuinguruak errealismo eta adierazkortasun handiagoz irudika ditzaketen objektuak edo beste elementu batzuk berreskuratzen baitira. Gainera, askotariko maisutza-mailak onartzen dituen arte-forma bat da, eta, beraz, edonork erabil dezake.

Proiektu honetan erabiliz gero, Afrikako errealitatea aurkeztu ahal izango dugu, haren aniztasuna eta pluraltasuna nabarmenduz eta, hala, Afrikari buruzko Mendebaldeko ikuspegi nagusi den homogeneousun-irudia, kontinente horren ikuspegi negatiboa areagotzen duena, hautsiko dugu.

Collageak, hainbat tresna digital eta askotariko materialak erabiliz, aukera ematen digu modu bizi eta erakargarrian transmititzeko Afrikaren irudi estereotipatu eta homogeneousoa, gehienetan pobreziarekin, beharrarekin eta gatazkarekin lotua, hausten duten helburu horiek.

